

Broj: 01-694/22
Podgorica, 30. decembar 2022. godine
MB

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 Zakona o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br. 42/11, 32/14 i 21/17) i člana 41 Pravila o radu Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG" br. 53/14), nakon sprovedenog ispitnog postupka, po pritužbi XX pritvorenog lica, daje sljedeće

MIŠLJENJE

I UVOD

1. Instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, XY obratio se pritužbom na rad i postupanje Uprave za izvršenje krivičnih sankcija (UIKS-a), u ime pritvorenog lica XX.

Tim povodom, predstavnici Zaštitnika su dana 10.10.2022. godine, obavili razgovor sa pritvorenim licem, u prostorijama Istražnog zatvora, bez prisustva službenih lica. Pritvoreno lice u razgovoru sa predstavnicima Zaštitnika, nije se žalilo na UIKS, već na rad Višeg suda u Podgorici.

Tokom razgovora je između ostalog naveo: da je 26. avgusta prebačen iz Zatvora u Bijelom Polju u Zatvor u Podgorici; da je u Zatvoru u Bijelom Polju imao pravo na telefonske pozive ponedjeljom i četvrtkom; da je predao sudu zahtjev da se odobri telefonski poziv, ali da ne dobija odgovor; da je prvi zahtjev uputio 29.8.2022. godine; da se 3. oktobra obratio poslednji put sudu, te da se zahtjevima obraćao Višem sudu u Podgorici.

II ISPITNI POSTUPAK

2. U cilju utvrđivanja pravno relevantnih činjenica i okolnosti, Zaštitnik je saglasno odredbi člana 35. Zakona o zaštitniku/ci pokrenuo ispitni postupak i aktom br. 01-694/22-2 od 27. oktobra 2022. godine zatražio izjašnjenje na navode iz pritužbe od Višeg Suda u Podgorici.

3. Aktom Višeg suda u Podgorici IV -1 Su. br. 118/22 od 8.11.2022.godine, dostavljeno je izjašnjenje od sudije YY na navode iz pritužbe povodom zahtjeva podnosioca pritužbe za premještaj u Istražni zatvor Bijelo Polje.

4. Aktom 01-694/22-4 od 25.11.2022.godine, zatražena je dopuna izjašnjenja od Višeg suda u Podgorici njegovom zahtjevu da u Istražnom zatvoru koristi mobilni telefon, odnosno da je u zatvoru u Bijelom Polju imao odobrenje i pravo na pozive ponedjeljom i četvrtkom; da su mu saopštili da u zatvoru u Podgorici nemaju odobrenje na osnovu kojega bi mogao koristiti to pravo; da se obraćao Višem sudu u Podgorici zahtjevom da mu se odobri telefonski poziv, ali da nije dobio odluku o podnešenom zahtjevu i to da je prvi zahtjev uputio 29.8.2022. godine, a poslednji 3. oktobra 2022. godine te da se konkretno obraćao sudiji YY.

5. Aktom Višeg suda u Podgorici IV -1 Su.br.118-1/22 od 28.12.2022. godine, dostavljena je dopuna postupajućeg sudije na navode iz pritužbe povodom zahtjeva podnosioca pritužbe za korišćenje mobilnog telefona.

U izjašnjenju je između ostalog navedeno: da u vezi navoda koji se odnose na neodlučivanje suda o zahtjevu optuženog da u Istražnom zatvoru koristi mobilni telefon, budući da je u Zatvoru u Bijelom Polju imao odobrenje i pravo na pozive ponedjeljkom i četvrtkom, a da su mu saopštili da u Zatvoru u Podgorici nemaju odobrenje na osnovu kojeg bi mogao koristiti to pravo i da se obraćao Višem sudu u Podgorici-sudiji YY sa zahtjevom da mu se odobri telefonski poziv, o kojem zahtjevu nije odlučeno, Sud prilikom odlučivanja o zahtjevu podnosioca pritužbe cijenio odredbu člana 43 Pravilnika o bližem načinu izvršenja pritvora kojim je propisano da se pritvorenom licu omogućava telefoniranje o njegovom trošku samo putem telefonskih govornica u krugu zatvora u vrijeme i na način utvrđen dnevnim rasporedom; da Sud nije imao informaciju da je optuženom onemogućeno da koristi telefonske govornice u krugu zatvora iz kojih razloga nije pozitivno odlučio o zahtjevu optuženog za korišćenje mobilnog telefona te da je Sud u saznanju da je korišćenje mobilnih telefona bilo odobravano za vrijeme trajanja pandemije izazvane Korona virusom, jer su u to vrijeme posjete pritvorenim licima bile zabranjene.

III ČINJENICE I OKOLNOSTI

6. Na osnovu sprovedenog postupka, dostavljene pritužbe, razgovora sa pritvorenim licem kao I dostavljenih izjašnjenja, utvrđene su činjenice relevantne za donošenje ovog mišljenja:

- da se podnosilac pritužbe obratio Višem sudu zahtjevom da mu se odobri telefonski poziv dana 29. avgusta 2022. godine i 3. oktobra 2022. godine;
- da mu na predmetne zahtjeve nije odgovoreno;
- da Viši sud nije pozitivno odlučio o zahtjevu podnosioca pritužbe za korišćenje mobilnog telefona cijeneći odredbu člana 43. Pravilnika o bližem načinu izvršenja pritvora kojim je propisano da se pritvorenom licu omogućava telefoniranje o njegovom trošku samo putem telefonskih govornica u krugu zatvora u vrijeme i na način utvrđen dnevnim rasporedom;
- da u spisima predmeta nema dokaza da je podnosilac pritužbe obaviješten o ishodu postupka;
- da Viši sud nije imao informaciju da je podnosiocu pritužbe onemogućeno da koristi telefonske govornice u krugu zatvora i da je Sud u saznanju da je korišćenje mobilnih telefona bilo odobravano za vrijeme trajanja pandemije izazvane Korona virusom, jer su u to vrijeme posjete pritvorenim licima bile zabranjene.

IV RELEVANTNI PROPISI

7. Ustav Crne Gore(»Službeni list CG« broj 1/2007 i 38/13) propisuje:

„Jemči se dostojanstvo i sigurnost čovjeka. Jemči se nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta čovjeka, njegove privatnosti i ličnih prava.“ (član 28 stav 1 i 2)

„Prava i slobode ostvaruju se na osnovu Ustava i potvrđenih međunarodnih sporazuma. Svi su pred zakonom jednaki, bez obzira na bilo kakvu posebnost ili lično svojstvo.“ (član 17)

„Svako ima pravo na jednaku zaštitu svojih prava i sloboda.“ (član 19)

„Jemči se poštovanje ljudske ličnosti i dostojanstva u krivičnom ili drugom postupku, u slučaju lišenja ili ograničenja slobode i za vrijeme izvršavanja kazne.“ (član 31)

„Svako ima pravo da se, pojedinačno, ili zajedno sa drugim, obrati državnom organu ili organizaciji koja vrši javna ovlašćenja i da dobije odgovor.“ (član 57)

8. Zakonik o krivičnom postupku ("Službeni list CG", br. 57/09, 49/10, 47/14, 2/15 35/15, 58/15) propisuje:

(1) Po odobrenju sudije za istragu, a po potrebi i pod njegovim nadzorom ili nadzorom lica koje on odredi, u granicama kućnog reda, pritvoreno lice mogu posjećivati supružnik ili lica sa kojim živi u trajnoj vanbračnoj zajednici i njegovi bliski srodnici, a po njegovom zahtjevu - doktor medicine i druga lica. Pojedine posjete mogu se zabraniti, ako bi usljed toga mogla da nastane šteta za vođenje postupka.

(2) Diplomatski i konzularni predstavnik strane države ima pravo da, ukoliko to zahtijeva pritvoreno lice i sa znanjem sudije za istragu, obilazi i bez nadzora razgovara sa pritvorenim licem koje je državljanin njegove države. O obilasku diplomatskog ili konzularnog predstavnika sudija za istragu će obavijestiti rukovodioca ustanove u kojoj se okrivljeni nalazi u pritvoru.

(3) Pritvoreno lice mogu posjećivati predstavnici međunarodnih komiteta protiv torture, Međunarodnog komiteta Crvenog krsta, kao i predstavnici međunarodnih organizacija koje se bave zaštitom ljudskih prava kad je to predviđeno potvrđenim međunarodnim ugovorom. Po odobrenju predsjednika suda pritvoreno lice mogu posjećivati predstavnici domaćih organizacija koje se bave zaštitom ljudskih prava.

(4) Pritvoreno lice može se dopisivati sa licima van zatvora, sa znanjem i pod nadzorom sudije za istragu. Sudija za istragu može zabraniti slanje i primanje pisama i drugih pošiljki štetnih za vođenje postupka. Zabrana se ne odnosi na pisma koja pritvoreno lice šalje međunarodnim sudovima i domaćim organima zakonodavne, sudske i izvršne vlasti ili ih od njih prima. Slanje molbe, pritužbe ili žalbe ne može se nikad zabraniti.

(5) Poslije podignute optužnice, do pravosnažnosti presude, ovlašćenja iz st. 1, 2 i 4 ovog člana vrši predsjednik vijeća. (član 183)

“(1) Nadzor nad pritvorenim licima vrši predsjednik suda koji je za to ovlašćen.

(2) Predsjednik suda ili sudija koga on odredi dužan je, najmanje dva puta godišnje da obiđe pritvorena lica i da se, ako nađe za potrebno, i bez prisustva nadzornika i stražara, obavijesti kako se pritvorena lica hrane, kako im se obezbjeđuju druge potrebe i kako se sa njima postupa. Predsjednik, odnosno sudija koga on odredi dužan je da preduzme potrebne mjere da se otklone nepravilnosti uočene prilikom obilaska zatvora i da o svom obilasku sačini izvještaj koji podnosi predsjedniku Vrhovnog suda i dostavlja ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa.

(3) Predsjednik suda i sudija za istragu mogu, u svako doba, da obilaze sva pritvorena lica, da sa njima razgovaraju i da od njih primaju pritužbe.” (član 185)

“Bliži način izvršavanja pritvora propisuje ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa.” (član 186)

9. Pravilnik o bližem načinu izvršavanja pritvora (Sl. list CG, br. 42/12) propisuje:

„Pritvorenom licu se omogućava telefoniranje o njegovom trošku, samo putem telefonskih govornica u krugu zatvora, u vrijeme i na način utvrđen dnevnim rasporedom.“ (član 43)

10. Zakon o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br. 42/2011 i 32/2014, 021/17) propisuje:

„Zaštitnik nije ovlašćen da mijenja, ukida ili poništava akte organa, kao ni da zastupa stranke u postupku, niti da u njihovo ime ulaže pravna sredstva.“ (član 22)

“Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik/ca utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje.” (član 41)

V ZAKLJUČNA OCJENA

11. Instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, obratio se XX pritužbom na rad i postupanje Uprave za izvršenje krivičnih sankcija (UIKS-a), u bitnom navodeći da je 26. avgusta prebačen iz

Zatvora u Bijelom Polju u Zatvor u Podgorici; da je u Zatvoru u Bijelom Polju imao pravo na telefonske pozive ponedjeljkom i četvrtkom; da je predao sudu zahtjev da se odobri telefonski poziv, ali da ne dobija odgovor; da je prvi zahtjev uputio 29.8.2022. godine; da se 3. oktobra obratio poslednji put sudu, te da se zahtjevima obraćao Višem sudu u Podgorici.

12. Iz izjašnjenja Višeg suda u Podgorici proizilazi da Viši sud nije pozitivno odlučio o zahtjevu podnosioca pritužbe za korišćenje mobilnog telefona, cijeneći odredbu člana 43. Pravilnika o bližem načinu izvršenja pritvora, kojim je propisano da se pritvorenom licu omogućava telefoniranje o njegovom trošku samo putem telefonskih govornica u krugu zatvora u vrijeme i na način utvrđen dnevnim rasporedom. Korišćenje mobilnih telefona je bilo odobravano za vrijeme trajanja pandemije izazvane Korona virusom, jer su u to vrijeme posjete pritvorenim licima bile zabranjene.

13. S tim u vezi, Zaštitnik podsjeća da ne može da utiče na odluke Višeg suda. Sudovi su samostalni i nezavisni, te Zaštitnik nije ovlašćen da mijenja, ukida ili poništava akte organa, kao ni da zastupa stranke u postupku, niti da u njihovo ime ulaže pravna sredstva.

14. Međutim, prema stanju u spisima predmeta Zaštitnik nije mogao utvrditi da je Viši sud u Podgoricu dostavio pisani odgovor- odluku podnosiocu pritužbe na podnijete zahtjeve.

S tim u vezi, Zaštitnik podsjeća da uskraćivanje bilo kakvog odgovora od strane Višeg suda Podgorica nije u skladu sa odredbom člana 57 stav 1 Ustava Crne Gore, kojom se određuje da svako ima pravo da se obrati državnom organu ili organizaciji koja vrši javna ovlašćenja i da dobije odgovor. Smisao ustavne odredbe o pravu na odgovor po zahtjevu ili obraćanju stranke podrazumijeva pružanje mogućnosti stranci koja je nezadovoljna odgovorom da iskoristi raspoloživa pravna sredstva za zaštitu svojih prava.

Stoga, imajući u vidu sve prednje navedeno, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore daje sljedeću

P R E P O R U K U

Višem sudu u Podgorici da :

a) podnosiocu pritužbe XX dostavi pisani odgovor – obavještenje povodom njegovih zahtjeva u vezi sa korišćenjem mobilnog telefona u Istražnom zatvoru u Podgorici od 29. avgusta 2022. godine, odnosno 3. oktobra 2022. godine.

Naslovljen organ je dužan da u roku od 30 dana od dana prijema ovog akta Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore dostavi izvještaj o preduzetim radnjama i mjerama za izvršenje datih preporuka.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Mirjana Radović

Dostaviti:

- Podnosiocu pritužbe;
- UIKS-u;
- Višem sudu u Podgorici;
- a/a.